

torbico ob pasu. Že nad gozdno mejo jih je zasufl plaz. Oče in prijatelj sta se sama izkopala, obema pa je plazovina odnesla nahrbtnike, tako da si z napravo za iskanje v plazovini zasute nista mogla pomagati. To sta sicer resda poskušala, toda morala sta v dolino po reševalce. Prišli so po štirih urah in že po petih minutah z lavinsko žolno našli zasuto dekle. Obducenti so ugotovili, da je v plazovini živela skoraj eno uro.

Javni tožilec je ovadil očeta zaradi malomarnosti. Če bi imel žolno pripeto tako, kot je treba, okrog vratu, bi lahko hitro našel 200 metrov niže zasuto hči in ji tudi pomagal.

Na zasedanju so javno pohvalili Škofjeločana inž. **Pavla Šegulo**. V Kranjsko Goro je namreč prinesel prvih 15 izvodov šestjezičnega slovarja Sneg in plazovi. Snovati ga je začel leta 1979 še z nekaterimi posamezniki iz IKAR. Uporabili so 1291 glavnih gesel in še 900 sinonimov za te

besede. Slovar bo velika obogatitev za IKAR in za vse planinske knjižnice.

France Mulej je opozoril, da Slovenija še vedno nima avtomatskega odzivnika za informacije o snegu in nevarnosti plazov, pa tudi na Hidrometeorološkem zavodu niso najbolj navdušeni nad tem, da bi pozimi dnevno skrbeli za te informacije in jih posredovali teletekstu in medijem. Ob zaključnem večeru IKAR tudi predsednik, Švicar **Martin Schori**, ni skrival veselja nad uspešnim zaključkom zasedanja. Pohvalil je vse, od kolektiva Kompas do gorskih reševalcev postaje GRS Mojstrana, ki so znali odlično pripraviti tudi spremljevalni program za žene posameznih zastopnikov delegacij. Program je brezhibno organiziral **Marijan Lavtižar**. Na večerji, ki so jo popestrili pesalci folklorne skupine Karavanke iz Trziča, tudi **Miran Bogataj** v imenu Civilne zaščite ni skoparil s pohvalami na vse strani.

AŽMANOVI DNEVI ZDRAVNIKOV GRS NA VRŠIČU

REŠEVANJE ŽIVLJENJ V HRIBIH

MIRKO KUNŠIČ

»Alpinistu se je stanje hitro slabšalo (poglabljanje nezavesti, razširitev desne zenice). Edina vsaj teoretična možnost preživetja je bil kar najhitrejši transport v UKC. Pilot **Marko Zavrl** mi je na vrvi, pripeti pod helikopter (Jet Ranger), dostavil zahtevano opremo, saj pristanek zaradi strmega terena ni bil mogoč. Ponesrečenca sem v improviziranem Gramingerjevem sedežu med spustom prenesel 40 metrov nižje. Pri tem sta mi pomagala nepoškodovani soplezalec in zdravnica **dr. Martina**

Zupančič. Oba sva ga kasneje na skalnem pomolu, ko smo čakali helikopter, intubirala in mu napravila le avtotransfuzijo. Ves čas sva izvajala umetno dihanje z Ambu balonom preko tubusa. Ponesrečeni je postajal bled, tahikarden, pulz je bil slabo tipen. Desna zenica je postala široka, mrtva. Namestili smo ga v reševalno mrežo in oba naju je pobral helikopter. Ves čas poleta, v mreži pod helikopterjem in kasneje v kabini, sem ga umetno ventiliral. Žal je slabe pol ure po prihodu v UKC umrl. Obdukcija je kasneje pokazala, da njegove poškodbe glave niso bile združljive z življenjem. Kljub nesreč-

»Pregledu so prisostvovali s strani GK PZS **Janez Duhovnik, Janez Kratnar, Janko Mirnik in Danilo Sbrizaj** ter člana PD Radeče - gospodar in član GK PZS **Gregor Bregar** in projektant suhega stranišča **Daniilo Istenič**.

Namen ogleda je bil pogledati, kako v praksi deluje teoretična rešitev, ki jo je na pobudo GK (še iz leta 1991) pripravil v letošnjem letu inž. **Daniilo Istenič**, sicer član PD Radeče. Člani GK so se ob tem zavedali, da se iz samega ogleda ne bo dalo izvesti kakšnih zaključkov o delovanju naprave, saj je bila aktivna šele dobrih 14 dni, rezultati pa bodo opazni verjetno šele spomladi leta 1994.

Objekt je postavljen na pobočju pod Zasavsko kočjo na Prehodavcih in gleda

proti Trenti ter je lepo vklopljen v okolje. Obrnjen je tako, da so sončni kolektorji za ogrevanje tekočine in za proizvodnjo električne energije praktično ves dan izpostavljeni soncu (če je), kar zagotavlja optimalno ogrevanje prostora, v katerem se odlagajo fekalije in organski odpadki, s tem pa so dane ugodne razmere za anaerobne bakteriološke procese. Zelo dobro je izvedeno zračenje, saj v času ogleda ni bilo čutiti nobenega smrada tako v bližnji okolici, kot tudi ne v samem stranišču; dišalo je le po barvi, s katero so bile pobarvane lesene stene stranišča.

Kot kaže, je zasnova izvedbe dobra, seveda pa je za izvajanje kakršnihkoli zaključkov pre zgodaj, saj je stranišče obratovalo prekratek čas.«

nemu koncu je reševalna akcija potekala hitro in učinkovito.«

Tako je med drugim o usklajeni akciji s pilotom in mehanikom poleti leta 1989 zapisal zdravnik **dr. Iztok Tomazin**, gorski reševalec - letalec.

To je bilo samo eno od mnogih reševanj življenj, pri katerem so sodelovali zdravniki - gorski reševalci - letalci v zadnjih letih. Novi načelnik zdravniške podkomisije **dr. Igor Tekavčič** je konec avgusta povabil na Vršič kolegice in kolege na »Ažmanove dneve«, na enodnevni usklajevalni seminar z nekaterih področij urgentne medicine v gorah. Poimenovali so ga po preminulem kolegu **dr. Tomažu Ažmanu**, zdravniku z veliko začetnico, kirurgu jeseniške bolnišnice.

Profesor **dr. Matija Horvat** in dr. Igor Tekavčič sta kolegom predavala o pristopu k nezavestnemu bolniku in poškodovancu. Zdravniki - gorski reševalci lahko že na terenu opravijo pet od enajstih prijemov, da imajo nezavestni ponesrečenci večjo možnost preživetja. Oba praktika sta posebej poudarila, da je izredno pomemben transport. Tudi zato je v Sloveniji že več kot polovica vseh reševanj v gorah prepuščena pilotom Letalske policije enote MNZ z Brnika. Vedno pa mora biti pri teh reševanjih prisoten zdravnik. Na posvetovanju na Vršiču smo slišali, da bo zdravniška podkomisija predlagala ustrežnejši heliodrom pri Kliničnem centru.

Za poškodbami glave in ekstremitet so najpogostejše poškodbe prsnega koša. Po mednarodnih podatkih je kar 20 odstotkov teh poškodb smrtnih. O tem je podrobno seznanjal kirurg jeseniške bolnišnice **dr. Miran Rems**.

Zdravniki - planinci in gorski reševalci na letošnjih Ažmanovih dnevih na Vršiču

Foto: Mirko Kuniš

Trdi, da bi zdravniki, ki se ukvarjajo z urgentno medicino, z intubiranjem ponesrečenih za tretjino povečali možnost preživetja. Pri transportih pa je že dokazano najprimernejša uporaba vakuumskih blazin.

V regijskih bolnišnicah in v Kliničnem centru bodo zdravniki - gorski reševalci vadili urgentno intubacijo. Učinkoviti bodo kasneje tudi na terenu. To je predlog zdravnice dr. Martine Zupančič in takšna je tudi usmeritev komisije za urgentno medicino IKAR (mednarodno združenje GRS). Skupaj z dr. Iztokom Tomazinom sta pripravila predavanje o analgeziji na terenu s poudarkom na reševanju v gorah. Vseh sedemnajst zdravnikov in osem zdravnic, ki so bili na Vršiču, je določilo seznam zdravil, ki sodijo v vsak zdravniški nahrbtnik.

Vsebinsko Ažmanovih dni bodo strnili v zborniku. Tam bo objavljeno tudi predavanje Tržičana dr. Iztoka Tomazina o zmrzlinah. Razvršča jih na povrhnje in globoke zmrzline več stopenj in različnih simptomov. GRS že vrsto let zmrzline hitro ogreva v tekočinah s temperaturami do 40 stopinj Celzija. To spremembo doktrine so lani sprejeli tudi drugi zdravniki v Sloveniji. Profesor dr. Matija Horvat je povedal, da je s hitrim ogrevanjem zmrzlin pomagal enemu od alpinistov na odpravi, vendar je takrat s tem kršil doktrino. Toda za hitro ogrevanje se je odločil zavestno in z védenjem, čeprav se v sebi zaradi tega uspešnega posega še nekaj let ni povsem umiril. Z zmrzlinami je treba ravnati kot z odprtimi ranami. Najpogostejše napake so prezgodnje ogrevanje, masiranje, nesterilna oskrba in ogrevanje s suho toploto. Končni izid zmrzlin je v marsičem odvisen tudi od bolnišnične oskrbe.

Dr. Evgen Vavken je dejal, da francoski kolegi radi rečejo: Pomrzneš pozimi, porežeš poleti...

